

Практика застосування підходів Болонського процесу засвідчила ряд недоліків у підготовці майбутніх фахівців: 1) рекомендована “болонська” шкала оцінок дещо не співставна з традиційною через малий діапазон балів для зарахування й отримання більш позитивної оцінки студентами; 2) значний обсяг часу переважно технічної роботи приділяється викладачами для розробки, поновлення, удосконалення тестів для атестації і самої атестації по дисциплінах; 3) мало уваги приділяється обговоренню, співбесіді, дискусіям з теоретичних і практичних питань.

Отже, Болонський процес є шляхом інтеграції ВНЗ України в світовий освітній простір, визнання якості освітніх послуг на міжнародній арені, уніфікації навчально-методичної бази та можливості обміну студентами між ВНЗ країн Європи, які підписали Болонську угоду. Позитивною стороною є поліпшення кваліфікаційних характеристик студентів – майбутніх фахівців, що пройшли навчання чи практику за кордоном, тобто освітньої складової характеристики трудового потенціалу. Будучи за кордоном, вони переймають передовий досвід організаційних, економічних, технічних, технологічних, інноваційних принципів ефективного господарювання тощо.

Н.О. Лисак, ст. викл. (*ХДУХГ, Харків*)

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ВЗАЄМОДІЇ ВИКЛАДАЧІВ ЗІ СТУДЕНТАМИ У ВНЗ

Конфліктні ситуації між викладачем та студентом називають навчальними конфліктами. Усвідомивши, що порушено баланс в інтересах педагога і студентів, слід проаналізувати випадок, не доводячи його до загострення, до виникнення конфліктної ситуації, коли відбувається зіткнення думок. Увага, здатність бачити причини конфлікту, прагнення усунути суперечності, зблизивши інтереси, – в цьому полягає тактика кожного викладача.

Викладач не повинен боятися конфлікту, якщо він виникає, йому слід опанувати технології поведінки у конфліктній ситуації.

Конфлікт виникає не одразу, початком його буває інцидент, непорозуміння, коли ще немає відкритого протистояння, наявні лише невдоволення, нестриманість студентів. Але це не можна обходити увагою, бо нерідко студенти трактують таку ситуацію як конфлікт. Якщо викладач не усвідомить цього і вчасно не внесе корективи у

ситуацію, вона може набути деструктивного характеру. Належно продумані, делікатні превентивні дії знімають напругу, відкривають простір для позитивних емоцій. Часто ефективним буває компроміс, взаємний аналіз ситуації.

Реальний механізм налагодження нормальних відносин полягає в запобіганні конфліктним ситуаціям завдяки правильній психологічній тактиці у спілкуванні зі студентами, навіть "зарядженими" на протистояння.

Усуненню конфліктів сприяє переключення уваги з проблем, які спровокували його, на ділові чи інші питання.

Навіть за найнапруженішої ситуації викладач мав би пам'ятати мудрість: "Перш ніж грукати дверима, подумай, як зайдеш знову до аудиторії!"

Для ефективного подолання конфліктної ситуації викладачеві необхідно обрати поведінку, враховуючи власний стиль та стиль інших, втягнутих до конфлікту людей. Психолого-педагогічна наука виокремлює п'ять стилів поведінки у конфліктній ситуації.

1. Конкуренція або суперництво, прагнення стати центром ситуації. За цієї позиції погляди, потреби інших учасників ситуації не сприймаються як значущі. Кожен обстоює свою думку, поведінку як єдино правильну, ігноруючи міркування інших. Це активний, майже агресивний наступ, намагання вирішити конфлікт, ігноруючи інтереси інших осіб. Виявляється в діях, задоволенні своїх інтересів на шкоду іншим учасникам конфлікту.

2. Уникнення. Пов'язаний з намаганням відсунути конфліктну ситуацію якомога далі, сподіваючись, що все буде вирішуватися само собою. Часто при цьому послуговуються тезою, що "поганий мир кращий за добру сварку". Така стратегія не завжди свідчить про намір ухилитися від вирішення проблеми. Вона може бути й конструктивною реакцією на конфліктну ситуацію, коли вирішення її доцільніше відкласти на пізніше. Проте захоплення стратегією уникнення може призвести до втрати особистісних позицій у колективі.

4. Пристосування. Йдеться про взаємне пристосування партнерів, за якого людина діє, не відстоюючи своїх інтересів.

5. Співробітництво. Головне для нього – прагнення разом підійти до ефективного вирішення конфлікту з урахуванням інтересів, потреб обох сторін, пошук взаємовигідних умов і шляхів досягнення порозуміння. Ця стратегія є найефективнішою для налагодження добрих стосунків, але потребує більше часу, ніж інші. Крім того, обидві сторони повинні вміти пояснити свої бажання, висловити свої потреби, вислухати одна одну, виробити альтернативні варіанти дій.

6. Компроміс. Виявляється в намаганні не загострювати ситуації в конфлікті, взаємно поступаючись інтересами. Він схожий на співробітництво, але його досягнення відбувається на поверхневому рівні стосунків. Викладач та студент не враховують глибинних потреб, інтересів, а задовольняються зовнішньою стороною поведінки.

Педагог повинен вміти успішно використовувати кожен зі стилів вирішення конфліктної ситуації, враховуючи конкретні обставини: вміти поступатися, йти на розумний компроміс, встановлювати партнерські стосунки й водночас обстоювати власну позицію, розширюючи арсенал стилів, а не діяти за єдиним стандартом.

Г.М. Лисюк, д-р техн. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

О.М. Постнова, канд. техн. наук, доц (*ХДУХТ, Харків*)

З.І. Кучерук, канд. техн. наук (*ХДУХТ, Харків*)

РЕАЛІЗАЦІЯ ЕЛЕМЕНТІВ СУЧАСНОЇ ПАРАДИГМИ ОСВІТИ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ВИЇЗНИХ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЬОК ІЗ ДИСЦИПЛІНИ «ТЕХНОЛОГІЯ ГАЛУЗІ»

На думку вчених, в галузі освіти у нових умовах розвитку інформаційного суспільства виникає необхідність розроблення стратегії і тактики у навчальному процесі, орієнтованих на формування і розвиток у молоді навиків життя в інформаційному суспільстві.

Перед вітчизняною освітньою системою стоїть завдання сформуванню громадянина, спроможного до гнучкої зміни способів і форм життєдіяльності, а формування ключових компетентностей, що відповідають основним видам діяльності громадянина, стає актуальним завданням навчально-виховного процесу вищого навчального закладу.

Як вважають науковці-освітяни, компетентнісний підхід в сучасній освіті пов'язаний з особистісно орієнтованим і діяльнісним підходами до навчання, оскільки ґрунтується на особистості студента та може бути реалізованим і перевіреном тільки в процесі виконання конкретним студентом певного комплексу дій. Він потребує трансформації змісту освіти, перетворення його з моделі, яка існує об'єктивно для "усіх" студентів, на суб'єктивні надбання одного студента, які можна виміряти.